

University of Groningen

Verslag van het symposium Recht op het snijvlak van migratie, gezinsleven en kinderrechten en de Hanneke Steenbergen Scriptieprijs 2013

Beltman, Daan

Published in:
Journaal Vreemdelingenrecht

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version
Final author's version (accepted by publisher, after peer review)

Publication date:
2014

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Beltman, D. (2014). Verslag van het symposium Recht op het snijvlak van migratie, gezinsleven en kinderrechten en de Hanneke Steenbergen Scriptieprijs 2013. *Journaal Vreemdelingenrecht*, 2014(1), [8].

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

Verslag van het symposium Recht op het snijvlak van migratie, gezinsleven en kinderrechten en de Hanneke Steenbergen Scriptieprijs 2013

Een verslag van de op 8 november 2013 gehouden 11^e editie van de Hanneke Steenbergen Scriptieprijs en het voorafgaande symposium met als thema: 'Recht op het snijvlak van Migratie, Gezinsleven en Kinderrechten'. Hieronder bespreek ik eerst de voordrachten die zijn gehouden tijdens het symposium en daarna geef ik een impressie van de scripties die door de twee genomineerde kandidaten zijn toegelicht en de twee bijbehorende referaten die zijn gehouden. Tot slot wordt kort het oordeel van de jury besproken.

Inleiding

Op vrijdag 8 januari 2013 organiseerde het Utrecht Centre for European Research into Family Law van de Universiteit Utrecht het symposium 'Recht op het snijvlak van migratie, gezinsleven en kinderrechten', met aansluitend de uitreiking van de Hanneke Steenbergen scriptieprijs.¹ De sprekers op het symposium waren achtereenvolgens: Margrite Kalverboer, hoogleraar 'Kind en Vreemdelingenrecht' aan de Rijksuniversiteit Groningen; Stans Goudsmit, lid van het College voor de Rechten van de Mens; Thomas Weterings, advocaat bij Hemony Advocaten; en Jorg Werner, juridisch medewerker 'Kinderrechten en Migratie' bij Defence for Children.² De scriptieprijsuitreiking werd geopend door de heer H.M.J.I. Steenbergen. Hij nodigde de genomineerden voor de Hanneke Steenbergen scriptieprijs 2014 uit om hun scripties in te leiden. De genomineerden waren respectievelijk Arend van Rosmalen, die zijn scriptie schreef aan de Rijksuniversiteit Groningen, thans werkzaam bij Everaert Advocaten, en Sibel Kaykilmaz, die haar scriptie schreef aan de Radboud Universiteit Nijmegen, thans werkzaam als trainee bij de Europese Commissie. Referaten werden vervolgens gehouden door voormalige prijswinnaars Ellen Niessen (2012) en Mark Provera (2010). Tot slot maakte de jury, bestaande uit Teun van Os van den Abeelen, raadsheer Gerechtshof 's-Gravenhage; Maykel Bouma, beleidsmedewerker Ministerie van Justitie; en Carina van Eck, lid College voor de Rechten van de Mens, bekend wie de Hanneke Steenbergen scriptieprijs 2014 heeft gewonnen.

Het belang-van-het-kind beginsel in vreemdelingenprocedures

Margrite Kalverboer hield een pleidooi om het in 2013 gepubliceerde General Comment³ nummer 14 ten aanzien van 'het belang van het kind' ex artikel 3 VRK⁴ te implementeren in de Nederlandse rechtsorde, in het bijzonder in het Nederlandse vreemdelingenrecht. Zij memoreerde de jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (Afdeling) waaruit naar voren komt dat de bepaling onvoldoende aanknopingspunten biedt om er in een concreet geval invulling aan te geven. Ze stelt vervolgens dat de afdelingslijn dat, *wat betreft het gewicht dat aan het belang van een kind in een concreet geval moet worden toegekend, artikel 3, eerste lid, van het VRK, gelet op de formulering ervan, geen norm bevat*

¹ Zie voor een toelichting op deze jaarlijkse prijsuitreiking: L. Hanssen, Hanneke Steenbergen scriptieprijs 2012, JNVR 2013, nr. 1/10 en E.C.H.J. van der Linden, Verslag Symposium ter gelegenheid van de uitreiking van de Hanneke Steenbergenscriptieprijs, JNVR 2011, nr. 1/11.

² Deze vier sprekers zijn allen uitgenodigd om hun voordracht te publiceren in het Tijdschrift voor Familie- en Jeugdrecht. Indien de bijdragen worden gepubliceerd, wordt dit vermeld op www.ucerf.nl.

³ Het General Comment is een algemene toelichting die het Kinderrechtencomité van de Verenigde Naties heeft opgesteld om een verdragsbepaling uit het VN-Kinderrechtenverdrag nader uit te leggen.

⁴ In tegenstelling tot het gebruik in jurisprudentie en literatuur hanteer ik de afkorting VRK. Zie hierover hetgeen J.C.M. Willems heeft geschreven in: J.C.M. Willems, Het Verdrag inzake de Rechten van het Kind: waarom VRK goed is en IVRK (eigenlijk) fout, *Ars Aequi* 2007, p. 513-514.

*die zonder nadere uitwerking in nationale wet- en regelgeving door de rechter direct toepasbaar is*⁵, nu de General Comment is gepubliceerd, niet langer houdbaar is. In haar betoog ging Kalverboer vervolgens in op de belangrijkste overwegingen uit het General Comment. Zij gaf aan dat artikel 3 VRK uitgelegd moet worden in samenhang met de andere kernbepalingen van het VRK, te weten de artikelen 2, 6, en 12, die daarnaast ook het wettelijk kader vormen voor de interpretatie van de overige bepalingen van het Kinderrechtenverdrag. Vervolgens besprak zij de volgens het General Comment te volgen beoordelings- en vaststellingsproces van ‘het belang van het kind’. Daarbij kwam aan bod welke individuele kenmerken van het kind beoordeeld en vastgesteld moeten worden en op welke wijze deze gewogen moeten worden. Een belangrijk vereiste is dat in het assessment de consequenties van een besluit voor de korte en lange termijn geanalyseerd worden. Daarnaast gelden een reeks procedurele waarborgen die noodzakelijk zijn om tot een correcte toepassing te komen. Eén van die waarborgen is dat het beoordelings- en vaststellingsproces gebeurd door gekwalificeerde professionals die expertise hebben op het terrein van de (holistische) ontwikkeling van het kind, zo mogelijk door een multidisciplinair team. Vervolgens legt Kalverboer de link tussen het General Comment en het door haar en Zijlstra ontwikkelde ‘Best Interest of the Child’-model, die bestaat uit veertien omgevingscondities die in het leven van het kind van voldoende kwaliteit moeten zijn om het kind een goede kindertijd te laten beleven en om diens ontwikkeling te waarborgen. Voor alle veertien condities kan worden bepaald welke artikelen uit het VRK geschonden worden. De methodiek voor de vaststelling van ‘het belang van het kind’ omvat twee vragenlijsten, de BIC-Q (questionnaire) en de BIC-S (selfreport), waarbij de laatste specifiek bedoeld is voor het kind om zelf aan te geven in welke leefomgeving hij of zij wil opgroeien. Deze methodiek die, al enkele jaren wordt toegepast op aanvraag van advocaten, is volgens Kalverboer in overeenstemming met het General Comment. Op dit moment wordt de methodiek toegepast door het Onderzoeks- en Expertisecentrum voor Kinderen en Vreemdelingenrecht van de Rijksuniversiteit Groningen, maar idealiter zou volgens Kalverboer in de toekomst het belang van het kind assessment uitgevoerd moeten worden door de Raad voor de Kinderbescherming, die sinds 1956 dergelijk onderzoek uitvoert in civiele en strafrechtelijke zaken waarbij kinderen betrokken zijn. De IND heeft immers geen kind-specifieke kennis in huis. Kalverboer stelt daarom voor dat de taken van de Raad voor de Kinderbescherming worden uitgebreid met het doen van ‘belang van het kind’-onderzoek op het terrein van het migratierecht waarbij zij rechtstreeks advies geven aan de Immigratie- en Naturalisatie Dienst die vervolgens in haar besluitvorming ‘het belang van het kind’ kan meewegen. Er bestaan echter bezwaren daartegen omdat zowel de IND als de Raad voor de Kinderbescherming onder hetzelfde ministerie ressorteren.

Referaat – Belang van het kind in het nationaliteitsrecht

Stans Goudsmit begon haar voordracht met het complimenteren van Kalverboer door op te merken dat de BIC-methodiek van grote waarde is ter concrete invulling van een theoretisch juridisch begrip en dat deze methodiek terug te vinden is in de General Comment een bevestiging is van het werk van Kalverboer en Zijlstra. Ze stelde Kalverboer vervolgens twee vragen: Hoe bepaal je het gewicht?; Komt het voor dat het belang van het kind zich niet verzet tegen uitzetting?

Goudsmit betoogde voorts dat in het nationaliteitsrecht nog minder aandacht besteed wordt aan het belang van het kind dan in het vreemdelingenrecht. Op grond van artikel 8 VRK in samenhang met artikel 3 VRK moeten Staten in het belang van het kind het recht van het kind op een identiteit eerbiedigen, waaronder het recht op een nationaliteit moet worden begrepen.

⁵ Zie bijvoorbeeld ABRvS 13 november 2013, ECLI:NL:RVS:2013:1998, r.o. 5.1.

Het recht op een nationaliteit valt onder de reikwijdte van artikel 8 EVRM. Goudsmit verwees daarbij naar het arrest van 11 oktober 2011 van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (*Genovese tegen Malta*) en stelde dat ieder kind het recht heeft op een nationaliteit (onder andere op grond van artikel 24, derde lid, van het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten (IVBPR) en artikel 7 VRK). Volgens internationale verdragsverplichtingen moet Nederland ervoor zorgen dat kinderen zo kort mogelijk staatloos zijn. Ook de UNHCR Guidelines van 2012 vereisen dat er zo spoedig mogelijk duidelijkheid moet zijn over de nationaliteit van staatlozen en er binnen vijf jaar geen sprake meer mag zijn van staatloosheid. Staatloze kinderen zijn kwetsbaar voor discriminatie en uitbuiting. De regel in de Nederlandse Rijkswet op het Nederlanderschap dat legaal verblijf van drie jaar wordt vereist voordat eventueel de Nederlandse nationaliteit kan worden verkregen, belemmert volgens Goudsmit het recht van het kind op een nationaliteit en is daarmee in strijd met het belang van het kind. Vervolgens bekritiseerde Goudsmit de overheid omdat zij niets doet aan het reduceren van het aantal staatlozen in Nederland. Dit aantal is ongeveer 80.000, waarvan 20.000 kinderen. Goudsmit vraagt zich af of er op de overheid geen plicht rust om het recht op een nationaliteit na te komen. Tot slot vroeg Goudsmit aandacht voor het probleem dat van kinderen wiens ouders, om wat voor een reden dan ook, de Nederlandse nationaliteit wordt ingetrokken, geen rekening wordt gehouden met het opgewekt vertrouwen en daarnaast geen oog is voor het belang van het kind. De kinderen verliezen namelijk ook hun Nederlandse nationaliteit en worden tevens geacht nooit Nederlander te zijn geweest.

Reactie van Kalverboer

Kalverboer antwoordde op de eerste vraag van Goudsmit dat bij de weging van 'het belang van het kind' het holistische ontwikkelingsperspectief (continuïteit en stabiliteit) van het kind voorop staat. Op de tweede vraag van Goudsmit gaf Kalverboer aan dat zij nog geen zaken is tegengekomen waarin die conclusie getrokken is, maar dat dat hoogstwaarschijnlijk debet is aan het feit dat de kinderen die tot op heden door het Onderzoeks- en Expertisecentrum voor Kinderen en Vreemdelingen zijn onderzocht aan de hand van de BIC-methodiek, kinderen zijn die langdurig in Nederland verblijft. Het zijn voornamelijk schrijnende gevallen geweest. Kalverboer gaf wel aan dat zij zich kon voorstellen dat het anders zou zijn als de BIC-methodiek wordt toegepast op kinderen die net in Nederland zijn.

Wat betreft het nationaliteitsrecht kon Kalverboer het betoog van Goudsmit onderschrijven. Zij gaf daarbij aan dat het BIC-model ook in het nationaliteitsrecht toegepast kan worden om 'het belang van het kind' mee te laten wegen.

Zambrano en verder: Kinderrechten, gezinsleven, migratierecht

Thomas Weterings begon zijn voordracht met een casus. Deze casus gaat over een Surinaamse vrouw die in 2001 naar Nederland is gekomen op basis van een visum kort verblijf. Ze werd in Nederland seksueel misbruikt en opgesloten, maar wist te ontsnappen in 2005. Nadat ze was teruggekeerd naar Suriname is zij vervolgens weer naar Nederland gereisd, waar ze in oktober 2005 als bolletjesslikker op Schiphol werd opgepakt. In het detentiecentrum te Schiphol had ze vervolgens de 'Schipholbrand' overleefd. In januari 2006 werd ze veroordeeld tot een voorwaardelijke gevangenisstraf. Later in 2006 werd ze zwanger. Tijdens zwangerschap werd ze mishandeld. Het kind heeft ze gehouden. In december 2009 deed ze een aanvraag voor een verblijfsvergunning op grond van het beleid voor slachtoffers van de 'Schipholbrand'. In februari 2010 werd ze door haar (Nederlandse) man/vriend in elkaar geslagen en op straat gegooid bij -18 gevoelstemperatuur. Haar aanvraag werd afgewezen. Ze werd vervolgens ongewenst verklaard vanwege haar drugsdelict. De vraag was

of zij op basis van de Ruiz Zambrano doctrine aanspraak maakte op een afgeleid verblijfsrecht bij haar kind die als (Nederlandse) burger van de Unie rechtmatig verblijf heeft in Nederland. Het Ruiz Zambrano arrest⁶ ging over een Colombiaans gezin. De kinderen werden in België geboren en kregen daardoor de Belgische nationaliteit. Artikel 20 EU-Werkingsverdrag (VWEU) verzette zich in dit geval tegen nationale maatregelen die het effectieve genot aan burgers van de Unie ontnam om de burgerschapsrechten van de EU uit te oefenen. De kinderen, die ten laste kwamen van hun ouders die terug moesten naar Colombia, konden immers, gezien hun leeftijd, niet in België achterblijven. Op grond van het arrest geldt een afgeleide verblijfsaanspraak voor de ouders. Weterings stelde vervolgens dat de Afdeling dit arrest zeer terughoudend interpreteert. In geval het gaat om één legaal verblijvende ouder, wordt deze volgens de Afdeling geacht voor het kind te kunnen zorgen. Er wordt in dat geval geen afweging gemaakt ten aanzien van het ‘ten laste komen’ (verzorging, emotionele en materiële ondersteuning), geen gewicht toegekend aan de gezagsverdeling tussen de ouders en of de legaal verblijvende ouder in staat en bereid is voor het kind te zorgen en het belang van het kind. Voor de Afdeling is van belang dat er ooit omgang is geweest tussen de legaal verblijvende ouder en het kind en dat niet is gebleken dat de ouder geen juridisch gezag kan krijgen, daarnaast is niet gebleken dat de ouder geen eventuele hulp in kan schakelen van derden. Alleen als blijkt dat de legaal verblijvende ouder geen juridisch gezag heeft of kan krijgen, ligt het volgens Weterings anders. Ook was Weterings van mening dat de Afdeling ten onrechte blijft verwijzen naar het arrest Dereci aangezien in dat arrest geen sprake was van een Ruiz Zambrano situatie. Weterings bekritiseerde de Afdeling vervolgens dat zij niets doet met de volgende arresten van het Europees Hof van Justitie, waarin een zuiver Ruiz Zambrano situatie aan de orde is: Yoshikazu Iida⁷, O., S. en L.⁸ en Alopka e.a.⁹.

Weterings betoogde met verwijzing naar de Conclusie van Advocaat-Generaal Trstenjak in zaak Yoshikazu Iida dat het Handvest ex artikel 51 van het Handvest ook van toepassing is op situaties waarin een unierechtelijke verblijfsvergunning wordt geweigerd. De Afdeling overweegt volgens Weterings ten onrechte dat artikel 24 Handvest een beroep op artikel 3 VRK impliceert en dat artikel 3 VRK niet verder strekt dan de belangenafweging die wordt toegepast in het kader van de ‘resttoets’ aan artikel 8 EVRM. Ook verwijst de Afdeling ten onrechte naar artikel 52, derde lid van het Handvest. Deze bepaling is volgens Weterings bijvoorbeeld van toepassing op artikel 7 Handvest die overeenkomt met artikel 8 EVRM. Artikel 24 Handvest kan echter niet in artikel 8 EVRM gelezen worden. Voorts stelde Weterings aan de orde dat artikel 24 van het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie (Handvest) en artikel 3 VRK meebrengen dat ‘het belang van het kind’ getoetst moet worden bij de voorvraag of artikel 20 VWEU van toepassing is. In dat geval wordt volgens Weterings ook de vraag beantwoord of het onderbrengen van het kind bij de legale ouder schending van artikel 24 Handvest oplevert. Wanneer dat niet het geval is en artikel 20 VWEU geen grondslag biedt, dan volgt de resttoets aan artikel 8 EVRM. Tot slot stelde Weterings dat er prejudiciële vragen gesteld zouden moeten worden aan het Europees Hof van Justitie. De kans is volgens hem groot dat de Afdelingsjurisprudentie het niet redt. Weterings hekelde het feit dat de Afdeling tot op heden daar niet toe over gaat.

Referaat – Zambrano en het ouderlijk gezag

Jorg Werner begon zijn referaat met het vertellen dat hij bij het herlezen van de Afdelingsjurisprudentie in Ruiz Zambrano zaken moest denken aan een keer dat zijn oudste

⁶ HvJ, 8 maart 2011, C-34/09, JV 2011/146, m.nt. P. Boeles.

⁷ HvJ 8 november 2012, C-40/11.

⁸ HvJ 6 december 2012, C-356/11 en 357/11.

⁹ HvJ 10 oktober 2013, C-86/12.

kind hem de vraag stelde wat een vreemdeling is. De term 'vreemdeling' is in voorkomende gevallen, zoals in de casus van Weterings (red.), een oneigenlijke term aangezien voor het kind de legaal verblijvende vader de 'vreemdeling' is terwijl voor de Staatssecretaris de 'vreemdeling' de Surinaamse moeder is die het land moet verlaten. Werner onderschreef vervolgens de constatering van Weterings dat naar het oordeel van de Afdeling de ouder zonder verblijfsrecht aannemelijk moet maken dat de Nederlandse ouder niet (mede) het ouderlijk gezag heeft. Werner is van mening dat die lijn op gespannen voet staat met de jurisprudentie van het Europees Hof, met name het arrest O., S. en L. waarin het Europees Hof heeft overwogen dat bij een beoordeling van een Ruiz Zambrano geval de vraag naar het gezag over kinderen relevant is. Werner stelde vervolgens dat bij de beoordeling van het gezag betekenis zou moeten worden gehecht aan artikel 1:1 *jo.* 1:247 van het Burgerlijk Wetboek (BW). Bovendien regelt het Nederlands familierecht dat het belang van het kind in gezagskwesties het leidende beginsel is. Artikel 1:247 BW geeft de plicht en het recht aan de ouder zijn minderjarige kind te verzorgen en op te voeden. Het Europees Hof van Justitie heeft bepaald dat betekenis moet worden gehecht aan de plicht op de ouder om feitelijk zorg te dragen voor zijn of haar kind. De plicht verdwijnt volgens Werner niet wanneer er sprake is van een migratierechtelijke reden voor een ouder om het gezag mogelijk te gaan delen met de andere (legaal verblijvende) ouder die geen interesse heeft. Werner is voorts van oordeel dat een ouder die onder migratierechtelijke druk het gezag probeert te delen, in strijd handelt met de op hem rustende gezagsverplichting, hetgeen strijdig is met artikel 5 VRK. Tot slot merkte Werner op dat uit de jurisprudentie van het EHRM over artikel 8 EVRM is op te maken dat het ouderlijk gezag wordt gezien als een aan ouders toegekende doelbevoegdheid ten behoeve van het belang van het kind. Hij vraagt zich dan ook af of het vanuit migratierechtelijk belang onderzoek doen of het gezag gedeeld kan worden niet in strijd is met artikel 8 EVRM. Hij is van mening dat op dit onderdeel de toets aan de Ruiz Zambrano voorwaarden en de toets aan artikel 8 EVRM geïntegreerd zou moeten plaatsvinden (ondanks dat het in beide gevallen verschillende verblijfsrechtelijke toetsingskaders zijn).

Reactie van Weterings

Weterings stelde dat het gezag is bedoeld om het kind te beschermen. In het familierecht is gezamenlijk ouderlijk gezag het uitgangspunt waardoor je vreemdelingenrechtelijk in de problemen kan komen als de ene ouder niet in de opvoeding wil voorzien maar wel het kind zo af en toe wil zien. In dat laatste geval wordt dan in gedeeld gezag voorzien. De Afdeling vereist in de toetsing aan de Ruiz Zambrano voorwaarden dat aannemelijk wordt gemaakt dat het gezag niet bij de andere ouder ligt. Een voorwaarde waaraan meestal niet voldaan kan worden. Het is volgens Weterings evenwel juridisch onethisch om als advocaat zelf een verzoek in te dienen bij de familierechter om niet het gezag toe te kennen (zodat aan de Afdelingseis voldaan kan worden).

Conditional citizenship of the Union?

Arend van Rosmalen leidde zijn voordracht in met het tonen van zijn paspoort en het opmerken dat hij zowel burger is van het Koninkrijk der Nederlanden en burger van de Europese Unie. Van Rosmalen gaf aan dat het de bedoeling van het Europees burgerrecht is dat we ons 'Europeaan' voelen. Het is daarom niet uit te leggen aan Europese burgers dat ze eerst de grenzen over moeten om zich te kunnen beroepen op Europese rechten. Vervolgens gaf Van Rosmalen aan dat uit zijn scriptie kan worden afgeleid dat de doctrine dat het Europees recht slechts inroepbaar is wanneer burgers de (Europese) grenzen over gaan onder druk staat. In hoofdstuk 1 heeft hij richtlijn 2004/38 beschreven. De rechten die daarin

besloten liggen, kunnen alleen toegepast worden in grensoverschrijdende situaties. Vervolgens gaat hoofdstuk 2 over het vrij verkeer van werknemers, diensten en goederen en de vraag wat die rechten toevoegen aan de gezinsherenigingsrechten. Hoofdstuk 3 is voorts gewijd aan de EU-burgerschapsrechten en de vraag wat die toevoegen. De Ruiz Zambrano doctrine, waarin een (afgeleid) recht op verblijf op basis van het EU-burgerschapsrecht werd vastgesteld zonder dat sprake was van grensoverschrijdend effect, is volgens Van Rosmalen enigszins verlaten. Uit het arrest Dereci¹⁰ van het Europees Hof van Justitie, waarin het Hof terugkomt op de theorie van de interne situatie, blijkt evenwel dat in een volledig interne situatie wel de fundamentele rechten moeten worden beschermd. Van Rosmalen ondervond in zijn onderzoek dat het Europees Hof van Justitie steeds dichterbij gaat zitten op de grens van de interne situatie. Van Rosmalen sloot af met de stelling dat het burgerschap van de Unie moet bestaan, ongeacht het reizen naar een andere lidstaat.

Referaat

Ellen Nissen vroeg Van Rosmalen of hij iets kon vertellen over zijn ideeën over de ontwikkelingen in de jurisprudentie ten aanzien van de EU-burgerschapsrechten. Daarnaast stelde Nissen de vraag hoe Van Rosmalen aankijkt tegen 'omgekeerde discriminatie' bij het toepassen van het EU-recht. Nissen gaf aan dat daar mogelijk strijd is met artikel 8 en 14 EVRM.

Reactie van Van Rosmalen

Van Rosmalen haalde het arrest Rottmann van het Europees Hof van Justitie aan, welke een keerpunt bleek te zijn ten aanzien van de jurisprudentie over de toepassing van het Europees recht op interne situaties. In dit arrest werd een eerder verleend burgerschap ingetrokken, hetgeen zou leiden tot staatsloosheid. Vraag was of de situatie volledig intern was en dus buiten het EU-recht zou vallen. Het Hof oordeelde dat het ontnemen van EU-burgerschap valt binnen de beoordeling van het EU-recht. De situatie is volledig intern maar omdat er sprake is van het effectief ontnemen van het EU-burgerschap valt het toch onder het EU-recht. Vraag is dan hoe het zit bij gezinshereniging. In het arrest Dereci heeft het Europees Hof van Justitie het Europees recht niet van toepassing verklaard aangezien het volgens het Hof een interne situatie betrof. Hieruit kon worden afgeleid dat alleen in gevallen waarin het eventuele voortzetten van het EU-burgerschap op het spel staat, getoetst wordt aan het EU-recht. Volgens Van Rosmalen leidt, als deze jurisprudentie wordt voortgezet, tot een situatie waarbij er strijd zal zijn met de EU-burgerschapsdoctrine. Van Rosmalen kwam vervolgens niet meer toe aan het beantwoorden van de tweede vraag van Nissen.

The Turkish asylum legislation

Sibel Kaykilmaz begon haar inleiding met het aangeven dat zij zich zal beperken tot het bespreken van de hoofdconclusies van haar onderzoek. Haar onderzoeksvraag betrof de vraag of de Turkse situatie in overeenstemming is met Europese- en internationale mensenrechtenstandaarden, zoals het verbod van non-refoulement, recht op een effectief rechtsmiddel, en het recht op rechtsbijstand. Ook heeft ze gekeken naar het detineren van asielzoekers. De algemene conclusie is dat de mate waarin Turkije tekort schiet in het nakomen van de EU-standaarden overeenkomt met het niet nakomen van internationale verplichtingen. Turkije is wel lid van het Vluchtelingenverdrag. Echter alleen personen

¹⁰ HvJ 15 november 2011, C-256/11.

afkomstig uit de landen van de Raad van Europa kunnen een asielstatus op basis van het Vluchtelingenverdrag krijgen. Anderen krijgen slechts tijdelijke bescherming of moeten zich elders hervestigen. De onderhandelingen met de EU hebben geleid tot een algehele herziening van de wetgeving. Vreemdelingenregelgeving bestond niet. Er was alleen sprake van versplinterende regelgeving. Vanaf 1 januari 2014 gaat een nieuwe wet in werking treden. Dat zou volgens Kaykilmaz een goede stap kunnen zijn in de richting van toetreding tot de EU.

Kaykilmaz gaf vervolgens aan dat zij voor haar onderzoek met name heeft gekeken naar het Anti-folterverdrag, het EVRM, en de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens.

Allereerst het verbod op non-refoulement. Turkije heeft dit verbod niet gecodificeerd, maar per 1 januari 2014 zal dat veranderen door de inwerkingtreding van de nieuwe wet. In principe zou het geen verschil moeten maken, omdat Turkije al onder de internationale verplichtingen valt uit het anti-folterverdrag en het EVRM. Turkije houdt zich echter niet vaak aan het verbod met name bij grensprocedures bij internationale luchthavens. Turkije schiet derhalve tekort in het vervullen van zijn internationale verplichtingen, dus schiet ook tekort in het nakomen van de EU-standaarden. Het recht op een effectief rechtsmiddel was ook niet gecodificeerd, maar komt ook terug in de nieuwe wet. Het is evenwel onduidelijk wie het administratief beroep uitvoert. Het komt vaak voor dat de beslissing op bezwaar gemaakt wordt door degene die ook de beslissing in primo heeft opgesteld. Daarnaast biedt de rechter nauwelijks bescherming. Het Turkse recht kent namelijk geen schorsende werking. Verder vindt er geen volle ex tunc en ex nunc toets plaats. Artikel 13 EVRM wordt dus niet nageleefd. In de nieuwe wet komt duidelijkheid over de nieuwe instantie, en er komt schorsende werking, maar zegt niets over het laatste de wijze van toetsing. Vluchtelingen zijn voor eventuele rechtsbijstand afhankelijk van NGOs, maar in de nieuwe wet komt er voor de meest kwetsbaren een recht op rechtsbescherming. Tot slot bekritiseerde Kaykilmaz ook de detentie in Turkije. Artikel 5 EVRM is niet gecodificeerd. Niettemin hoort Turkije wel gehoor te geven aan deze bepaling. Kaykilmaz stelde dat er onvoldoende duidelijkheid is over de detentietermijnen en er geen mogelijkheid is om detentie aan te vechten. Artikel 18 van de procedurerichtlijn (2005/85/EG)¹¹ is overgenomen in de nieuwe wet. Kaykilmaz sloot haar voordracht af met het stellen dat de nieuwe wet op dit moment ‘slechts’ hoop biedt en dat Turkije nog wel veel moet doen om te gaan voldoen aan de EU-standaarden.

Referaat

Mark Provera, die geen vragen voor Kaykilmaz had, gaf in zijn referaat aan dat hij het knap vindt dat Kaykilmaz heeft geschreven over regelgeving die in een andere taal is geschreven. De scriptie heeft hem veel geleerd over het Turkse systeem. Het is volgens hem een weloverwogen werk. Kaykilmaz levert volgens Provera met haar scriptie verschillende onthullende inzichten. Daarom adviseerde hij haar om de scriptie nog verder uit te werken en erover te gaan publiceren. Provera maakte tenslotte twee kanttekeningen. Hij had graag gezien dat de scriptie ook aandacht had besteed aan de jurisprudentie van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens. Ook zou het volgens hem interessant zijn in te gaan wat het zou betekenen voor Turkije als de EU-regelgeving geïmplementeerd zou moeten worden.

Het juryoordeel

Teun van Os van den Abeelen, de voorzitter van de jury, gaf aan dat de beslissing moeilijk was. Beide scripties waren opgesteld in het Engels. Het zijn volgens de jury zeer goede werken wat betreft relevantie, wetenschappelijk gehalte en taalgebruik. Voor de scriptie van Kaykilmaz geldt dat de relevantie groter is dan die van Van Rosmalen. Van Os van den

¹¹ Artikel 18 Richtlijn 2005/85/EG: 1. De lidstaten mogen een persoon niet in bewaring houden uitsluitend omdat hij een asielzoeker is. 2. Indien een asielzoeker in bewaring wordt gehouden, zorgen de lidstaten ervoor dat snelle toetsing door een rechterlijke instantie mogelijk is.

Abeelen gaf aan dat Kaykilmaz haar scriptie moet aanbieden aan de Europese Commissie. De scriptie van Van Rosmalen biedt een historisch overzicht en een compleet overzicht van alle regelgeving en jurisprudentie. De titel dekt volgens de jury niet helemaal de lading omdat de scriptie met name focust op 'family life'. Vervolgens maakte Van Os van den Abeelen de winnaar bekend van de Hanneke Steenbergen scriptieprijs 2014. Het is Arend van Rosmalen!¹²

¹² De winnende scriptie kan teruggevonden worden op: http://steenbergenscriptieprijs.nl/wp-content/uploads/2011/10/Conditional-citizenship-of-the-Union_-Scriptie-Arend-van-Rosmalen1.pdf.